

آشنایی با ساختار، اهداف، رویکردها و محورهای فعالیت

خانه دوام و ایمنی

مقدمه

یکی از اساسی ترین نیازهای زندگی شهری، ایمنی، آمادگی و کاهش آسیب پذیری شهر و شهروندان در مواجهه با حوادث است. با توجه به مطالعات انجام شده افزایش آگاهی شهروندان از اقدامات صحیح در حوزه پیشگیری و آمادگی و بکار بستن آن ها در زندگی روزمره همراه با ارتقای سطح فرهنگی و آمادگی جامعه منجر به کاهش آسیب پذیری ناشی از حوادث و کمک رسانی مناسب به حادثه دیدگان می شود. این موضوع برای کلان شهری مانند تهران از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

در این راستا، بررسی های انجام شده نشان می دهد اجرای برنامه های جامع به منظور توسعه ایمنی پایدار، کاهش ریسک و افزایش آمادگی و ایمنی شهر و شهروندان، بدون مشارکت آگاهانه ایشان از مطلوبیت لازم برخوردار نبوده و ضروری است با ظرفیت سازی نهادی و توانمندسازی مردمی، اقدامات قبل، حین و بعد از وقوع حوادث گسترده و بحران ها به صورت محلی و مشارکت محور برنامه ریزی گردد.

تشکیل و توسعه خانه های دوام و ایمنی به عنوان پایگاه محله ای مدیریت بحران ذیل مجموعه مدیریت محلات شهر تهران می تواند هم در جنبه های مدیریت و عملیات یکپارچه از بالا به پایین کمک موثری باشد و هم در شناسایی نیازها و مشکلات خاص محله ای و اقدامات و برنامه ریزی های از پایین به بالا نتایج کاربردی را حاصل نماید.

ماده 1: تعاریف

1 1 - خانه دوام و ایمنی : خانه دوام و ایمنی از ارکان اجرایی مدیریت محله می باشد که مشاوره آموزش و کمک به اجرای برنامه های حوزه مدیریت بحران و آتش نشانی در محله را بر اساس ضوابط ابلاغی از سوی شورای سیاست گذاری در قلب فعالیت های مشارکتی داوطلبانه بر عهده دارد.

1 2 - آتش نشان داوطلب : به فردی ابلاغ می گردد که دوره های آموزشی را همانند یک آتش نشان حرفه ای فرا گرفته و به صورت داوطلبانه در برنامه های مرتبط شرکت و ارتباطات سازمانی وی تعریف شده و دارای مقررات حقوقی خاص خود می باشد که در حال حاضر در سه سطح زیر در حال اجرا می باشد :

- سطح C : سطح مقدماتی و مدت آموزش ده ساعت طی دو روز؛
- سطح B : سطح متوسط و مدت زمان آموزش تا 80 ساعت ؛
- سطح A : سطح پیشرفته آموزش آتش نشانی و سپری نمودن دوره کامل مانند آتش نشانان موظف.

1 3 - دوام (داوطلب واکنش اضطراری محله) : گروه هایی از شهروندان داوطلب آموزش دیده هستند که برای فعالیت در مراحل مختلف چرخه مدیریت بحران محله، سازماندهی شده اند.

1 4 - ایمنی : ایمنی در لغت به معنای دور بودن از خطر است.

1 5 - بحران : حادثه ای است که در اثر رخدادها و عملکردهای طبیعی و انسانی به طور ناگهانی به وجود می آید و مشقت و سختی و خسارت را به یک مجموعه و یا جامعه انسانی تحمیل می کند و برطرف کردن آن نیز به اقدامات و عملیات اضطراری و فوق العاده دارد.

1 6 - مدیریت بحران : منظور از واژه " مدیریت جامع بحران " یا "مدیریت بحران" در این سند، کلیه مراحل پیش گیری، آمادگی، مقابله و بازتوانی و به بیانی دیگر؛ برنامه ریزی، سازماندهی و هدایت و کنترل بهینه بحران می باشد.

1 7 - مدیریت ریسک : فرآیندی است که سطح عمل یک خطر مشخص را در جامعه شناسایی می کند و این اطلاعات را در جهت تصمیم گیری برای اقدامات مربوط به کاهش اثرات و مقابله با آن ها به کار می رود.

ماده 2: اهداف

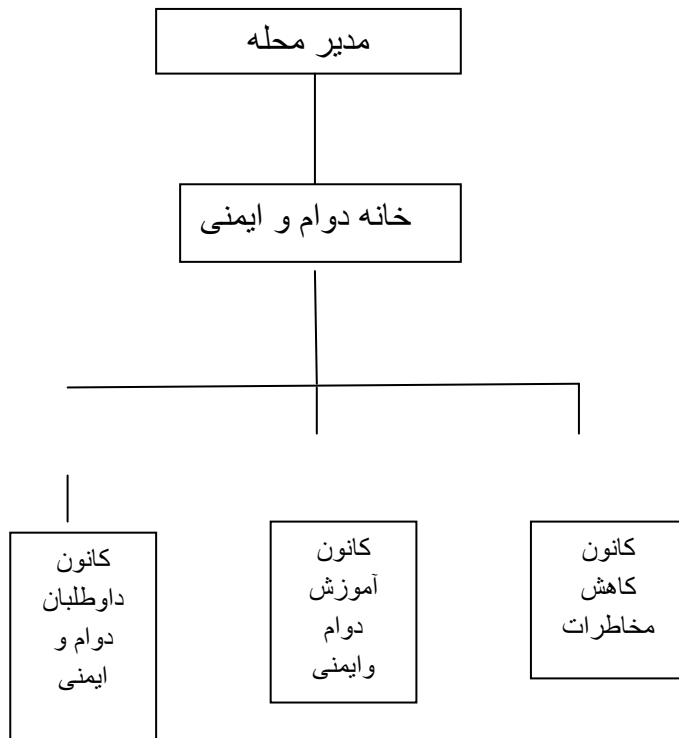
- 1 - ارتقای سطح آگاهی شهروندان و ترویج فرهنگ پیشگیری و آمادگی در مواجهه با حوادث در سطح محلات؛
- 2 - تسهیل همکاری اثربخش شهروندان با سازمان های امدادی (اورژانس، آتش نشانی و ...) ؛
- 3 - جلب و ساماندهی مشارکت شهروندان در بخش های مختلف چرخه جامع مدیریت بحران.

ماده 3: رویکردها

- 1 - بهره مندی حداکثری از ظرفیت های انسانی علاقه مند در سطح محلات ؛
- 2 - هم افزایی و ارتقای ظرفیت ها و کاهش مخاطرات محلی ؛
- 3 - سازماندهی و ساختار سرای یکپارچه از سطح محلات تا شهر

ماده 4: ساختار سازمانی

خانه دوام و ایمنی و کانون های زیر مجموعه آن تحت نظارت مدیر محله به صورت تعاملی، مشارکتی، شبکه ای و فعالیت های تیمی، به اجرای برنامه های خود می پردازند. سیاست گذاری و هدایت کلان خانه های دوام و ایمنی در شورایی متشکل از (سازمان مدیریت بحران، سازمان آتش نشانی شهر تهران، جمعیت هلال احمر استان تهران، نماینده سازمان های مردم نهاد و فعال در حوزه مدیریت بحران خواهد بود. هزینه های اجرای مأموریت ها و کمک های احتمالی مالی شهرداری تهران در مقیاس محلات در هر یک از حوزه های تخصصی (آتش نشانی و مدیریت بحران) در چارچوب برنامه های ابلاغی به محلات بر عهده سازمان زیربسط خواهد بود. هزینه های اجرای مأموریت ها و کمک های احتمالی مالی شهرداری تهران در مقیاس محلات در هر یک از حوزه های تخصصی (آتش نشانی و مدیریت بحران) در چارچوب برنامه های ابلاغی به محلات بر عهده سازمان زیربسط خواهد بود.

نمودار 12-1- ساختار سازمانی دوام و ایمنی

ماده 5: شرایط اختصاصی مسئول خانه

مسئول خانه ضمن دارا بودن شرایط عمومی می بایست دارای شرایط اختصاصی زیر نیز می باشد:

- دارا بودن مدرک تحصیلی کارشناسی یا بالاتر یا 4 سال سابقه فعالیت مؤثر در گروه های آتش نشان داوطلب یا دوام؛
- سابقه فعالیت مرتبط؛
- پذیرش در مصاحبه های اختصاصی مطابق با ضوابط شورای سیاست گذاری.

ماده 6: محورهای اصلی فعالیت و کارکردهای مورد انتظار

علاوه بر محورهای عمومی و مشترک خانه ها، انتظار می رود تا موارد ذیل توسط مسئولین خانه ها و کانون ها صورت پذیرد:

- 1 - برگزاری کارگاه های آموزشی مرتبط با ایمنی، تخلیه و اسکان اضطراری در محله؛
- 2 - برگزاری کارگاه های آموزشی به مناسبت های مختلف (فصل سرما، گرما، چهرشنبه سوری و...)
- 3 - برگزاری مسابقات آموزشی با محوریت ایمنی و بحران در سطح محله؛
- 4 - برگزاری نمایشگاه های مرتبط با ایمنی و بحران در سطح محله؛
- 5 - همکاری در برگزاری مانورهای محله ای (امداد و نجات، آتش نشانی، زلزله و...)
- 6 - آماده سازی شهروندان در سطوح مختلف (کسبه، دانش آموزان، اهالی محله، پزشکان، گروه های مددکاری و...) در قالب عضوگیری و آموزش برای مقابله با حوادث و بحران ها؛
- 7 - اقدام اضطراری و ارائه خدمات در قالب وظایف داوطلبی محوله تحت مدیریت فرماندهان عملیات در مواقع لزوم؛
- 8 - هماهنگی و همکاری با نهادها و سازمان های مرتبط در راستای ارتقاء آمادگی، ایمنی و کاهش مخاطرات و خسارات محتمل محله و شهروندان؛
- 9 - تشکیل، عضوگیری و سازمان دهی اعضای کانون های تخصصی؛
- 10 - برقراری ارتباط با افراد، سازمان ها و تشکل های مردم نهاد و... در حدود اختیارات و مطابق با ضوابط اعلامی شورای سیاست گذاری؛
- 11 - شناسایی نقاط و اماکن غیر ایمن، مجتمع های تجاری و مسکونی، منازل، محل های آسیب خیز و خطرساز در محله و برنامه ریزی برای بهبود و ارتقای ایمنی؛
- 12 - شناسایی مشاغل و فعالیت های غیر ایمن و خطر ساز در جهت آموزش و بهبود؛
- 13 - اقدام مطابق با ابلاغیه های شورای سیاست گذاری؛

ماده 7: کانون ها

این خانه با توجه به برنامه های مورد نظر و در جهت عضوگیری و توسعه فعالیت های مشارکتی و مردمی دارای کانون های مختلف می باشد که به فراخور موضوعات و ظرفیت های محله ای می توان نسبت به تشکیل آن ها، گروه، حلقه و امثالهم اقدام نمود. برخی از این کانون ها به شرح ذیل می باشند:

1 - کانون داوطلبان دوام و ایمنی:

❖ فعالیت ها:

- جلب مشارکت و ارائه آموزش های مهارتی و نیمه حرفه ای به شهروندان در قالب تشکیل گروه های داوطلب از

جمله " آتش نشان داوطلب " و " دوام "؛

- هماهنگی و اجرای برنامه های تمرین و مانور و فعالیت های فوق برنامه مرتبط.

❖ شرایط تخصصی عضویت در گروه های آتش نشان داوطلب و دوام:

-سن حداقل 16 و حداکثر 60 سال؛

-سواد خواندن و نوشتن

-دارای توانایی کسب آموزش ها و مهارت ها؛

-دارا بودن گواهی سلامت جسمی و روحی.

2- کانون آموزش دوام و ایمنی:

❖ فعالیت ها:

-اطلاع رسانی و آموزش همگانی شهروندان در موضوعاتی مانند پیشگیری و اطفاء حریق ، مقاوم سازی اجزای غیر سازه ای ، امداد و کمک های اولیه ، مبانی مدیریت بحران ، پدافند غیر عامل و ...

❖ شرایط عضویت :

-فراگیری آموزش های عمومی

*جهت ارائه آموزش های عمومی، اعضای دوام یا آتش نشان داوطلب و مدرسین آموزش های عمومی می بایست

دارای مدرک مربیگری مرتبط باشند.

3- کانون کاهش مخاطرات:

❖ فعالیت ها :

-تهیه و بروزنگهداری نقشه مخاطرات محله؛

-ارزیابی ایمنی محله؛

-تشکیل گروه های مدیریت بحران اماکن؛

-تشکیل اجزای غیر سازه ای در راستای کاهش مخاطرات محله؛

❖ شرایط عضویت :

-عضویت در یکی از گروه های دوام یا آتش نشان داوطلب؛

-احراز مهارت ها و مدارک مرتبط با فعالیت های کانون.